

Ta'n Tlsiawa'titen

Ta'n Tlianko'tasîitew Kanatiesewey
Nukli'ley Piwoqtek

Mawiilkitmuaqan

Mawiilkitmu'aqan

Nike' nesipunqek na Nujo'tmi'tij Nukli'ley Piwoqtek (aqalasi'e'wiktuk Nuclear Waste Management Organization kiswa NWMO) poqjiwo'tmi'tij mawaknutmanew Kanatiesk ta'n tlknu'ipkijianko'tasitew nukli'ley piwoqtek. Pewatmek tla'tasitnn ta'n mimajuinu'k ul'te'taq, ta'n knu'lukwetew, ta'n ma' asko'tekenuk aq ta'n me' te'piten. Keltamsitasultiek amujpa nike' kisite'tmik ta'n tla'taqatiten.

Kanatiesk ketlamsitasultijik amujpa ula nike' weskowitaikw anko'tmu'k ta'n tlknu'ipkijianko'tasitew nukli'ley piwoqtek wejiaq eltasik wasoqoteskewey. Ula teltek anko'tmnenu. Kanatiesk ketutplumsultijik ma koqwey amsala'tasitinnuk kiswa wenn amsala'tasikw. Aq pewatmi'tij pile'l nsituo'qnn kisie'wasitnn. NWMO ta'n telaptmi'tij ta'n kistla'tekenes, e'wmik ta'n uksitkamuk mawmujkajewey kekknmik ke'itasik, aq kisite'ten tepian ke'itmk kisa'taqatinen.

NWMO ajipjutmi'tij Kanata keytma'tu'new aq kisaknutma'tnew muta pwatasik tepkisa'tasitn nukli'ley piwoqtek aq ika' tasitn lame'k temik maqamikewiktuk. Piwoqtek kisiknnasik pija'tmk ta'n kisite'tasijik knnmnew aq nekla ika'luj ta'n kiwtaw kuntewik maqamikew. Kikjipuku'tasiktis aq ta'n pa tujiw kis apajiktalqa'tasiktis. Ta'n telajipjutmek nestasultiek ekiljek ta'n koqwey meknasik tla'taqatnen. Kwiltesen ika'tnen ta'n pewatasik aq ta'n mimajuinu'k nestmi'tij ta'n koqwe'l wesua'tutij. Ta'n tlpmatew, tetew ta'n mimajuinu'k kisipqwatmi'titew sa'se'wa'tnew ta'n teliaq. Telwi'tmek ta'n tel ajipjutmek "Telpma'timk Pemilsutekemk" (aqalasi'e'wiktuk: "Adaptive Phased Management").

Ta'n Piwoqtek Nukli'ley Tla'tuten

Ki's ta'sikl metla'sipunqekl Kanatiesk e'wmi'tij nukli'liktuk wejiaq wasokwoteskewey Kepek, Onte'lio aq Nu Plunswik. Ki's suel 2 kijipitu'mtl'naqan te'sikl kaqie'wasikl mussal piwoqtekl – na'tami 79,380,000 nkatiknn uleynium – aq ap me' ta'pu te'sitew 22 te'sikl nukli'le'l mulinn siawie'wasik ula newisqekipunqek wejku'aq. Ta'n tujiw kis e'wasik nukli'ley muliniktuk wejiaq eskwiaq teli ankaptasik piwoqtek, ma'muninsanoqonik (telui'tasik radioactive-ewik aqalasi'e'wiktuk) aq amujpa kikjipuku'tasik. Tlia' ta'n tel ma'muninsanoqonik sankew pmmnaqaniak, l'pa na mawipkije'ktitew telsiawma'muninsanoqonik aq kisiaskoteketew.

Kennmik natkoqwey ta'n nsanoqonitew wjit me' pekije'k jel mu ta'n telipkijiwikasik ta'n kistliaq ula uksitqamuk na mtue'ktitew – kitk ta'n telsiawknmik aq ta'n tlite'tasikitew. Ta'n kisite'tasik nike' pekije'k pmtla'tasiktitew. Miamuj na tujiw elk pukwelfitew sa'se'wa'sik ta'n tl'lukwetew na telamu'k koqwey, ta'n telta'suatasiktitew, ta'n teliankaptasiktitew aq ta'n tlawtitew.

Kanatiesewey nukli'ley piwoqtek pe'l nike' etlknasik ta'n tplutaqana'sik kisknmmn etekl wijey ta'n piwoqtekl etlitasik. Stike pukwelkl

maqamikal ta'n wijey e'wmi'tij, Kanatak mnaq kisite'tasitnuk ta'n tlknu'ipkijianko'tasitew nukli'ley piwoqtek. Etnana wjit Kanatiesewey Kipnno'l wejisaputa'tutij tplutaqan tliman ta'nik assutmi'tij nukli'ley piwoqtek l'tnew NWMO. Majulkwatmk ula Nuclear Fuel Waste Act (NFWA) kelulkitjik mimajuinu'k tanik wetmeyakwi'tij maw tanik nujo'taqatijik, ta'nik sespete'tmi'tij aq l'nu'k, aq na mawiankaptmek aq wesku'tmek ta'n kistla'teketen muta pkijianokitasitew.

Jiksitujik Kanatiesk

Ta'n teliankaptmek wejiaq melkiankite'taqank – ta'n tla'taqatitesnen mawiankaptasik ta'n kis tliawlukwetew, ta'n ma' asko'tekenuk, ta'n kisipkijilukwetew, ta'n teliktamsitasultimk aq nestmek amujpa mimajuinu'k mawaknutmamkik.

Kanatiesk pewatmi'tij maw pajiji klulk ke'itasik e'wasitn ta'n telinsitasik nsanoqon aq ta'n tlianko'tasitew aq tlo'tasitew piwoqtek. Katu keji'tekemewey ma pasik kisie'wasitnuk ula meknmmk ta'n tla'teketen. Kji'tekemewey kisiusku'tew ta'n kistlias katu ma' kisiwsu'tmuk ta'n tliankaptasitew amsala'sik koqwey. Kanatiesk ta'n telnmitu'tij ta'n koqwey lukwetew aq ta'n koqwey nsanoqonik, aq ta'n telte'tasik

ta'n telmiliankaptmîk na amujpa ankite'tmîk ta'n tujiw kisite'tmîk ta'n tla'teketen.

Ula kisiangkaptmek pukwelkik mimajuinu'k aq nujo'taqatijik kisaknutma'tiek. Te's ika'mk iliankaptmîk na ilkwenuksiek ta'n telaknutma'timk, aq se'sa'tasîk kulaman msît wen kji'tutew ta'n teliaq. Miliwjo'tmekîp nsîtasultinen Kanatiesk ta'n telpuatmi'tij, aknutma'tiekîpnik l'nu'k, ankite'tmekîp ta'n kis tliatew, aq ne'kipipanimultiek nsîtmnen ta'n kistlimuksiek.

Kisaknutma'tiekîpnik. Tapukîpn wejaqal maw puatasîkîpnn: ta'n tela'tekemk **amujpa mu amsala'tekenuk** – wjit mimajuinu'k, ta'n wikultimk kisna usîtkaqmu; **aq amujpa kokwajiaq** – nike' aq emikne'k.

Wejinsîtasultiek na ula pewatasîkl mu amsala'teken aq koqwajiaqan meski'k wjiatew. Pewatasîk:

- Amujpa ula nike' weskowitaikw anko'tmu'k ta'n tlknu'ipkijianko'tasîfîtew nukli'ley piwoqtek muta kinu kispawa'tu'k – mu seskwe'ktnuk kisna tetaputenuk siawieskmamk lukwatasîtn.
- Ta'n majukwatasîk amujpa keytmk ta'n tlasîfîtew, katu elk amujpa kisisa'se'wa'tasîfîtew emikne'k.
- Kinu, aq ta'nik wejkwita'jik, amujpa kikjipuku'tmu'k piwoqtekl kulaman uksîto'qonikîfîtew aq elk kisapjenasîfîtew natkoqwey amsalasîk kisna we'jitasîk me' wellukwek ta'n telianko'tasîk.

Mimajuinu'k elk telimuksiekîp ta'n telta'suatmi'tij wasoqoteskewey ta'n teliltasîk aq e'wasîk. NWMO mu ankaptmukîp kisna ilsutmukîp ta'n nukli'ley wasokwoteskewey telie'wasîk Kanatak. Telueyek na telamu'k kisite'tasîfîtew emikne'k aq na tujiw akaptasîfîtew aq usku'tasîfîtew. Nukli'ley piwoqtek eyk kiskuk aq siawitasîfîtew klapis nukli'le'l mulinn ta'n nike' elukwekl kaqtaqaiq. Ninen ankaptmekîp ta'n tliajipjutmnes keknuipkijianko'tasîktn. Ta'n teliankaptmekîp mu apoqonmatmukup kisna asko'tmukup ta'n Kanata tlqwanitew ta'n tliatew nukli'ley wasokwoteskewey emikne'k.

Ankaptmîk ta'n kistla'teketen

NFWA pewaluksiekîp ankaptmnen ne'siskl telpiltuianko'tmkl wjit ta'n teken lukwes, ta'n

koqwey kisiamsala'sîkîs aq ta'n tlawtis: ika'tmk lame'k temik (500'-1000') maqamikewiktuk ta'n Canadian Shield teluisik etek; na'tami mawknasîk uskituk kisna lame'k maqamikek; aq kennmîk ta'n etekl nukli'le'l mulinn. Meski'k apokonmatimk wejiaqap Kanatak aq se'k muta ki's nike' me' aq nanisqekipunqek mawo'tu'tij aq ankaptmi'tij ula.

Ta'n teliankaptmekîp wejiaqap Kanatiesk ta'n teliktlamsîtasulti'tij: koqwajianqan, ta'n ma' mimajuinu'k, lukowinu'k, ta'n wikultimk kisna uksîtqamu amsala'lamîkik kisna amsala'tasîtnuk, ta'n te'pîten aq ta'n kis sa'se'wa'tuten. Elk nujo'taqatijik apokonmatmi'tip. Keytmîktlamsîtuqaqan apoqonmuksiekîp ne'kaw kisimawiankite'tmnen uksîto'qonik aq ta'n kistla'tekenes koqwey amsala'sîkîs.

Kaqjankaptme'k nemituekîp te's itîfîtew ta'n elukwek aq ta'n mu elukwenuk, mu eyktnukup newte ta'n teto'qwiulukwek wjit msît koqwey pewatasîkîp.

Ta'n telianko'tasîk etlite'tasîkl pe'l nike' siawiul'ukwen; katu wjit knu'ipkijianko'tasîfîtn, na telknnasîk mu telnmitasîtnuk tepian. Aq me'pana mimajuinu'k ta'n kijiwikultijik ta'n kennasîk nukli'ley piwoqtek eskmatmi'tij klapis se'k ika'tasîktn. NWMO ketlamsîtasultijik ta'n nike' telkn'asîk uksamipkijttek kisiamsala'sîkîtis natkoqwey ta'n mimajuinu'k, uksîtqamu kisna ta'n tte'pîten aq koqwajianqan asko'tasîs. Ta'n koqwey mawki'k ankite'tmîk na t'an kistlpmiatew msît koqwey kulaman kji'tuten weltetapu'knnasîk. NWMO tetapuite'tmi'tij ta'n teltek pe'l nike' katu mu wjit knu'ipkijianko'tasîtn.

Na lame'k temik maqamikewiktuk ika'tmk wejiuksmoqja'tutij muta wjit knu'ipkijianko'tasîtn pewatasîk piten ta'n kisitasijik telwekejik aq tepkisknnasinew kuntekiktuk. Ta'n etlmmakanak na mu kisinkamasisa'se'wa'tasîtnuk, aq na mimajuinu'k pewatmi'tij. Telnmitasîkp katu wjit toqwaqjik wejku'aq mu tepianuk telkisisa'se'wa'tmk. Elk mu teto'qwikji'tasîtnuk ta'n tliullukwetew wjit pekije'k muta mu kisinikanineya'tasîtnuk lukwen wjit pukwelkl pituimtlnaqannipunqekl. Ula elk mu iknmatmukup ta'n wejkwita'jik kisima'munsutmnew ta'n piwoqtek tlianko'tasîfîtew. Ula ta'n mu

kisnaqamasisa'se'wa'tasitnuk etujel
mnaqana'tutew ta'n teliulukwek amsala'toq
natkoqwey stike mimajuinu'k kisna
uksitqamuey tajiko'ti.

Ula teliankapmîk na kisa'luksiek kisite'tmnen
mawa'tn ta'n koqwey mawul'ukwek aq
mawilsutmnen mawmimajuinu'k ta'n
tlaqane'wasikfitew.

Telpma'timk Pemilsutekemk

NWMO ajipjutmi'tij piltu'lukwemk - Telpma'timk
Pemilsutekemk. Wejiawq kitk e'wmîk ta'n

tlknu'lukwetew koqwey aq ta'n telsutekemk.
Tellukek:

- kakimawknnasitn aq tepkisnnasitn nukli'ley piwoqtek aq pija'sitn kuntewiktuk tepiknaq knnmn;
- telpma'timk pemilsutekemk;
- ten elk na'tami ta'n pe'l kisimawiknnasîs na'tami 50'-100' lame'k maqamikewiktuk;
- apjikikjipuku'tasîk;
- kisiapajiktalqa'tasifitew; aq
- mimajuinu'k siawmawaknutma'timkik.

Ula ewi'kasik epune'k me' ma'muniwsku'tk.

Ta'n Kis Tla'teketen Wjit Telpma'timk Pemilsutekemk

Ta'n telinsitasik

Pemilsutekemk, ne'siskl mussal:

- **Mussew 1:** Kiskaja'timk Mawknnmîkewey Piwoqtek
- **Mussew 2:** Mawo'tmk Aq Ney'a'tmk Ta'n Telukwek
- **Mussew 3:** Pekiji Knnmnk, Tepkisa'tmk Aq Kikjipuku'tmîk

Mussew 1: (na'tami nesisqekipuqek)

Kiskaja'timk mawknnmîkewey piwoqtek na:

- Siaw tej aq kikjupuku'tasij piwoqtek ta'n etlknnasik nukli'le'l mulinn etekl.
- Mimajuinu'k mawaknutmamkik usku'tasitn ta'n tet liatew piwoqtek, ta'n tlianko'tasifitew aq ta'n tlkistla'teketen.
- Siawaknutma'timk nujo'tmi'titl tplutaqann kulaman kiskajiwije'tital ta'n tela'tmk piwoqtek aq ta'n tluatasifitew ta'n tujiw wi'katikna'tasik.
- Mkne'n na'tami kuntewik ta'n kisilukwes mawlo'tasitenn piwoqtek, pewatasik ta'n kistetew na'tami 50'-100' lame'k maqamikewiktuk, aq na'tami ta'n kisikikjankaptiten ta'n teliaq ta'n tujiw eluwatasikl wejo'taqann (kulaman kji'tasifitew ta'n tlasitew ta'n koqwey wejo'task) aq elk na'tami ta'n kistetew lame'k temik (500'-1000') maqamikewiktuk kisknnasifitew piwoqtek.
- Siawanku'kwile'n koqwey piley ta'n me' kisilukwetew telknnmuk piwoqtek.
- Pqojilukwate'n wikatikna'tekemk kulaman pqojiankaptasifitew ta'n tla'tutew msit koqwey kiwtaw wjit Kanatiesewey *Environmental Assessment Act*.
- Pqojikikjankapte'n anistawten, ta'n tla'tutew msit koqwey kiwtaw ta'n ketu knnmik piwoqtek, ta'n ketu luwatasikl wejo'taqann, aq ta'n tlipkisasifitew na'te'l.
- Wi'katikna'tu ta'n tlkiskaja'tmk ta'n ketu la'timk.
- Lukwate'n aq wi'katikna'tu ta'n tlknnasifitew aq tl'a'tasifitew ta'n tujiw maja'tasik piwoqtek.
- Wi'katikna'tu ta'n tltasifitew ta'n etlluwatasikl wejo'taqann.
- Ilite'te'n puatastifn pqojiltasitn etlknnasikewey ta'n tetew na'tami 50'-100' lame'k maqamikewiktuk aq lo'tasitn piwoqtek na'te'l.
- Kisite'tasik l'tasitn etlknnasikewey ta'n tetew na'tami 50'-100' lame'k maqamikewiktuk, na wi'katikna'tu lukowaqan aq toqo wi'katikna'tu ta'n kis tlknniten piwoqtek na'te'l.

**Ta'n
telinsitasik
(siawtek)**

Musew 2: (na'tami ap nesisqekipuqek)

Mawo'tmk aq ney'a'tmk ta'n telukwek na:

- Kisite'tasik l'tasitn etlknnasikewey ta'n tetew na'tami 50'-100' lame'k maqamikewiktuk, na ukjo'tu piwoqtek nukli'le'l mulinn aq pqojilo'tu ta'n tlknnasitital.
- Mu kisite'tasitnuk l'tasitn etlknnasikewey ta'n 50'-100' lame'k maqamikewiktuk etek, na siawtej piwoqtekl ta'n nike' nukli'le'l mulinn etlknnasik, klapis kiskatek aq kisl'o'tmk lame'k temik (500'-1000') maqamikewiktuk.
- Ta'n lame'k temik maqamikewiktuk etlknnasikewey ketu liaq paqiankapte'n aq lukwate'n wejo'taqann (kulaman kji'tasititew ta'n tlasitew) aq ukjinsitasiten aq nmiten kisie'wasitn, aq ta'n telukwetew ta'n koqwey e'wasititew.
- Mimajuinu'k knua'tu ta'n teliaq, ta'n tet tetew, ta'n koqwey e'wasititew aq ta'n tujiw lo'tasititew nukli'ley piwoqtek na'te'l.
- Ilite'te'n ta'n tujiw l'tasititew lame'k temik maqamikewiktuk telwekek etlknnasik aq tepkisknnasik nukli'ley piwoqtek.
- Kaqa'wi'ke'n ta'n tlitasititew aq ankapte'n uksito'qonik toqo wi'katikna'tu l'tasitn lame'k temik maqamikewiktuk etlknnasikewey aq ta'n tljukwa'tuen aq pisko'tasititen piwoqtek.

Etukjel puatasititew l'tasinew telwekejik poqjo'tmk nukli'ley piwoqtek ta'n tujiw alo'tasik aq na'tami ta'n tlitasitaq; na'tami ta'n tet etlpijo'tmk piwoqtek; na'tami ta'n etlitasitij telwekejik keknu'ipkijianko'tasik nukli'ley piwoqtek; aq ta'n tlsa'se'wpijo'tasitaq weja'tekemk poqjo'tekemk eliaq keknu'ipkijianko'tekemkeweyituk.

Musew 3: (me' aq asikom tesisqekipuqek)

Pekiji knnmnk, tepkisa'tmk aq kikjipuku'tmik na:

- Piwoqtek tlmawknnasik 50'-100' lame'k maqamikewiktuk, ktalko'tu aq ilpijo'tu keknu'ipkijianko'tekemkeweyo'qkiktuk.
- Piwoqtek knnasik ta'n etek nukli'le'l mulinn, lo'tu etlmawo'tasik ta'n ilpijo'tasititew.
- Pijo'l keknu'ipkijianko'tekemkewe'k lame'k temik maqamikewiktuk tltepkisknnasinew.
- Punie'wasiktij etlmawo'tasimkewey etek 50'-100' lame'k maqamikewiktuk.
- Siaw kikjipuku'tasiktij aq pantenasiktij lame'k temik maqamikewiktuk etlknnasikewey kulaman nmitasititen knu'lukwen aq iknmatme'n kisiktalqo'tasitn piwoqtek mnweketasik.
- Mimajuinu'k iknmu mawney'aptimnew etlknnasikewey.
- Ta'nik wejkwita'jik ilsutaq ta'n tujiwitew punie'wasititew ta'n wejo'taqann etluwatasikl aq me' koqwey usko'tasik, aq ta'n tujiw pkijoqo'tasititew etlknnasikewey, aq punie'wasititew wejkwo'tmkewe'l aq pisko'tmkewe'l aq ta'n tlney'aptasititew newt pkijoqtek.

Etukjel puatasititew l'tasinew telwekejik keknu'ipkijianko'tasik nukli'ley piwoqtekewe'k, ta'n tet tlsa'se'w pijo'tasitaq wejie'tij etlknnasitij lienew lame'k temik maqamikewiktuk etlknnasik, aq ta'n etlitasik kepijoqipkua'taqann.

Ta'nik assutmi'tij piwoqtek pe'l siawianko'taq ta'n telipkitek ta'n nukli'le'l mulinn etekl. NWMO pkojiankotaq ta'n tujiw weja'tasik nukli'le'l mulinn aq la'tasik ta'n telmawo'tasik wjit pkijianko'tasitn.

Ta'n Tikisa'tuten

NWMO nujo'taq ta'n kisite'tastik tla'taqatiten. Ula pemiankapmîk ta'n telnsitasimk aq telaknutmamk iknmuksitesnu kisite'tmnew. Ta'n teliankapmu'k aq knepukwite'taqannminal siawiapoqonmuksitesnu ta'n telkisaknutma'tikw Kanatiesk. Kanata kekunkl pukwekl tplutaqann. NWMO a'siktal msît tplutaqann aq ksatmu'ti'tis me' knek l'ta'new. Amujpa kikjipukutmu'k kelikemkl aq uksito'qonn majulkwatkl Kanatiesue'l tplutaqann aq kisaknutmaqann.

Mimajuinu'k mawaknutmamkik

Ta'n tliatew ukjiatew ta'n telmawaknutmamkik mimajuinu'k ta'nik wetmeyakwi'tij aq wetmo'tmi'tij. Etlite'tmek milamu'ktitew ankita'suaqan nutmek ta'n tujiw pipanimkîjik mimajuinu'k ta'n tla'teketen aq ta'n koqwey ankaptîten. Ta'n tet msît wen ekimut, ta'n teljiksîtmîk aq tela'tekemk ilsutmamk ma'muni'w ekiljek.

NWMO amujpa pipanikesitew wi'katikna'tasîtn kiskaja'tmk maqamikew, koqwey l'tasîk, koqwey pma'task, koqwey sa'se'wa'tasîk, aq punie'wasîk ta'n nukli'ley piwoqtek wesko'tasîk. Amujpa apjiw neya'tutesnen majulkuwatmekl tplutaqann. Te's pekisinmîk piley elukwatmîk, kisi iliankapîten.

Suliewey

Suliewey ke'itmk tetew (Financial surety aqalasi'e'wiktuk)wesku'tk ankite'tasîtn ta'n tlawtitew msît koqwey ta'n telpita'q ula pemiaq, talki'k kmetuk ten wjit koqwey amsala'sîk ta'n mu ankite'asîtnukup aq tlaqanewasîtn suliewel kulaman ki'skatetew ta'n tujiw weketasîk. NWMO amujpa kisite'tmi'tij tepawtin ta'n telawtik kisimknasîk ta'n tlianko'tasîtitew piwoqtek aq mawo'tunew tepiaq suliewey wjit ta'n telpitaqipmatew.

NFWA elukwatmi'tij ta'n majukwasîtitew teltaqane'wasîkl suliewe'l kennasîkl wjit apankitasîtn ta'n telpma'tmk anko'tmîk Kantiesewey nukli'le'l piwoqtek. Ki's nike' \$770 kjiipitu'mtl'naqann kistepkisa'tu'tij tanik assutmi'tij nukli'ley piwoqtek. Tplutaqann etekl teltekl amujpa ula suliewe'l kennasîkl melkiknnasîkl, aknutasîkl aq suliewey pasîk kisie'wasîk wjit ta'n telpewatasîkp.

Tami tetew

Tlia' NWMO mu pe'l nike' mknmi'tikw ta'n tet tetew piwoqtekl etlknnasikewey, pukwelk ketuk ji'toq ta'n teliankite'tasîk aq keknuite'taqann ta'n majukwatasîtitel ula pemiwsku'tasîk. NWMO ketu kwilua'tijik mimajuinu'k ta'n nestmi'tij ta'n koqwey wesua'tutij aq pewatmi'tij ten ta'n wikultitij nukli'ley piwoqtek keknu'ipkijianko'tekemkewey.

Muta na'te'l etlie'wasîk nukli'ley wasokwoteskewey, tmîk ketu l'kwilwasultiek Onte'lio, Nu Plunswik, Kepek aq Saskatchewan. Se'k elk etukjel ktu'ankite'taq aq ankamaten. NWMO kepmite'taq nnue'l mestiasusuti'l, kisaknutmaqann aq ukmaqamikemual.

Pewatmek ta'n telimknasîk ta'n tet tetew keknu'ipkijianko'tekemkewey panteten, kulaman msît wen ta'n wetmo'tk kisiklusitew aq kisjiksîtuaten. Ta'nik telte'lmujik mawiktmeywaten, aq elk ula weskumujik ta'nik eymuti'tij ta'n pma'tasîtitew nukli'ley piwoqtek, iknmuaten apoqonmatimk kulamn kisiknu' uskutaq ta'n tlakwi'titew.

Mawika'tasîtn newte msît Kantiesewey nukli'ley piwoqtek puatasîtitew kaqapeykwiukjo'tasîtn ta'n nike' etek. Amujpa neya'tuatesnu mimajuinu'k uksito'qonik ta'n teliajo'tasîk nukli'ley piwoqtek. Ankaptmîk lukowaqan ta'n ki'sa'tutij aq kisa'tujik NWMO, wi'katikn, aq akanutma'titij weita'jik se'k ta'n nukli'ley piwoqtekl nujo'tmi'tij, aq elk ta'n telinsitasulti'tij tplutaqann, etlite'tmek kisi uksito'qoniajo'tasîtitew piwoqtek. Ta'n telkisite'tmîk ta'n tliajo'tasîtitew piwoqtek, ta'n koqwe'ktuk teptetew, ta'n tlteskeweten, ta'n teliksito'qonik aq telwestawik, aq ta'n tlknu'jaqalianko'teketen koqwey amsalasîk puatasîtitew msît wen mawlukutinew.

Ankaptmîk Ta'n Tla'tutew Ta'n Telo'ltimk, Telkanie'wimk aq Telmimajimk

Pojjilukwatmîk ta'n tet tetew iknmatk nmitasîtn aq apoqonamsîtn telo'ltimk, telmimajimk aq telkanie'wimk ta'n mimajuinu'k na'te'l kwilmi'tij. Katu iktitew elk me' meski'k ta'n amujpa ankite'tasîtitew jel mu pasîk ta'n tetew. Ma'muninaspital e'kati'l ta'n nike' etekl nukli'le'l mulinn. Ta'n te'sit wen wetmo'tk kiswa

wetmeyaj amujpa ankite'Imut ta'n tujiw ankaptmîk ta'n tlsa'se'wa'sitew mimajuqaan aq ta'n telkanie'wimk.

Amujpa teltaqane'watmîk ula msît pemiaq kulaman ma asko'tekenuk kiswa uksamiasko'tekenuk ta'n tet weskowa'sik. Ta'n tujiw mu kisi nqa'tasitnuk asko'taqan, amujpa paqiankaptasik aq menaqajuey na'tali apajiaq apoqonmatimk wjit ta'nik kisiaskaiujik. Kis milinqa'tasititew amsalo'taqan, we'kaw ta'n telitmk koqwey, aq elk ta'n telianko'tmîk, ta'n tel knua'tekemk aq ta'n telqamiksimmk. Puatasititew mimajuinu'k ta'nik wikultijik kikjiw nsitatsultinew kisi kikjipuku'taq an kiskitaq ta'n teliaq.

Ankaptmîk aq Ankite'tmîk

Ke'sk NWMO pemipqojie'wmi'tij Telpma'timk Pemilsutekemk, siawiknmatmek koqwey piley piskua'q e'wasitn aq pemilo'tmk ta'n telsiawa'timk te's koqwey piley wejitmik. Lukwen ula, amujpa mekiknaq ta'n teliankaptmîk aq telkwilmik koqwey piley ke'sk pemilsutekemik aq pemlukwemik.

Ajipjutmîk

Telpma'timk Pemilsutekemk wejo'tk we'jitun ta'n maw mujkajewey wjit te's koqwey. Mawiankite'tasik sankew tla'teken koqwey aq weketmk kis pmsa'se'wa'teken. Ta'n mimajuinu'k telpuatmi'tij aq ta'n koqwey elukwek na ukjiatew ta'n tel jaqali kiswa sankewi pma'timk. Ketlamsitmek Telpma'timk Pemilsutekemk na maw mujkajewey wejlukwemk wjit kikjiano'tmn ta'n kisi amsala'sis aq ta'n eyk mu kisikji'tmîk ta'n tujiw wesko'tasik keknuipkijiano'tmîk piwoqtek nukli'ley.

- Kisa'lujik ula nike' eymu'tij Kanatiesk ppojianko'tmnew piwoqtek nukli'ley ta'n kisu'tk.
- Keytasik ma kis lita'simk pasik mimajuinu'k kisteto'qwianko'tmnew muta amujpa pekji anko'task aq pukweltitew sa'se'wa'sik maw ta'n telpmiaqal mtmo'qonn aq kîpnno'lk.

- Tetal melkiknaqal kijipuku'tmkl uksito'qonikl ke's pemilsutekemk aq pemlukwemk.
- Iknmatk kisi pmmawilsutekemk aq kisisa'se'wa'tekemk newt koqwey keytmk kiswa mimajuinu'k puatmi'tij.
- Iknmatk kjitmie kisimknasitn ta'n tla'teketen muta suliewey teltaqane'wasik sankew pmi'sin aq kisingatasititew wjit uskijinuti'l wejku'aqal.
- Apoqonmatk kisisiaw knu'tmasiten, kisie'wasitn koqwey piley we'jitmk ta'n me' wellukwek aq kiswa ta'n jikla'tutew ta'n kisi amsala'sitew.
- Apoqonmatew ta'n telmlkite'tmîk ta'n kisite'tasik aq ta'n etek apoqonmatmn keskmnaq msît kisa'tasitnuk.
- Iknmatk keknu'ipkijiano'tkemkewey ta'n lukwetew, uksito'qonik aq kislita'siten, aq ta'n piwoqtek nukli'ley kisiapajiktalqa'tasititew klapis wejku'aqal uskijinuti'l tita'sulti'tij kisipkijioqwatutaq.
- Siaw kikjipuku'tasititew aq ukjo'tew nqa'tun koqwey amsalasik ta'n wejiaq uksitqamuk kiswa mimajuinu'k.
- Wejiaq nepukwite'taqann aq keytmiktamsituaqann, aq mimajuinu'k kisilutmi'tij tepian keytmk wjit siawa'sitnn.

Ula nipi wejku'et tetew ta'n NWMO ajipjutmi'tij Kanatiesewey Kîplno'l tla'taqatinew. Newt kisite'tasik ta'n tla'teketen na NWMO kisipqoja'tutaq lukowaqan pewatasik wjit kisi knuipkijiano'tmmew Kanatiesewey piwoqtek nukli'ley.

Ta'n ketu' tla'taqatiek, wejiaq ta'n uksitkamuk mawmujkajewey ki's keytasik, anko'tew ta'n koqwey nujo'tik aq kisaknutmaten. Piwoqtek nukli'ley mu ketu nqatumuaqatjik uskijinuti'l wejku'aqal. Kisite'tasitn ta'n tla'teketen ma' kisi uktejk ika'tasitnuk.

Keptikewiku's 2005

NWMO Ajipjutmi'tij

Ta'n ajipjutmek tlknu'ipkijianko'tasitn Kanatiesewey piwoqtek nukli'ley timk pweatasik uksito'qonik – keliketujik mimajuinu'k aq uksitqamu – aq koqwajiaqan wjit ula aq wejku'aqal uskijinuti'l.

Wjit na ajipjutakatjik Kanatiesewey Kiplno'l e'wmnew Telpma'timk Pemilsutekemk, nsanoqonik nujilsutmik tellukwek:

- Kakimawknasitn aq tepkisasitn piwoqtek nukli'ley ta'n tepiknaq knnmn kuntewiktuk lame'k temik (500'-1000') maqamikewiktuk, stike' kuntal etekl Canadian Shield-iktuk kinsa Ordovician-e'l kuntal;
- Kisisa'se'wa'tasitew ta'n teliksikawa'timk aq ta'n tela'tekemk muta e'wmik telpma'timk pemilsutekemk, aq siaw ankaptmk aq wejo'tmk piley koqwey;
- Tlpuatasik kisi mawika'tasitn piwoqtek nukli'ley lame'k maqamikewiktuk na'tami 50'-100' keskmna elo'tasituk keknu'ipkijianko'tekemkeweyo'qkiktuk lame'k temik (500'-1000') maqamikewiktuk;
- Apjikijipuku'tmik piwoqtek nukli'ley kulaman kisi paqamajo'tasitew ta'n teliaq aq kisikji'tuten uksito'qonik aq keknu'ipkijianko'tekemkewey ullukwen; aq
- Kisiapajiktalqa'tasitn nukli'ley piwoqtek ta'n telipkitek, kulaman ta'n tujiw wejku'aqal uskijinuti'l tlta'sulti'tij kisipkijoqwatasitew, aq ta'n tlta'taqatitaq na aq ta'n tliawineyapte'n newt pkijoqtek.

Nujo'tmi'tij Nukli'ley Piwoqtek tla'taqati'tis ula wjit majulkwatmnew Nuclear Fuel Waste Act (NFWA) kisitasik 2002, aq elk:

- A'sikmnew kinsa ajia'sikmnew msit tplutaqan ta'n amujpa majukwatsikl wjit anko'tasitn tajiko'ti, uksito'qonik aq mu amsala'lan mimajuinu'k aq uksitkamu;
- Iknmatmn tepiaq suliewey wejiaq tanik assutmi'tij nukli'le'l mtmo'taqann (nike' Ontario Power Generation Inc., Hydro-Québec aq NB Power Nuclear) aq Atomic Energy of Canada Limited, majulkwatmi'tij ta'n telpuatmi'tij NFWA;
- Kwilmik na'tami ta'n kistetew keknu'ipkijianko'tekemkewey ta'n mimajuinu'k wikultijik pewatmi'tij. Amujpa tetew ta'n koqwey weketasik muta nukli'ley piwoqtek pitetew kisitasijik keknu'ipkijianko'tekemkewe'ktuk aq nekla pisitaq kuntekiktuk ta'n mimajuinu'k, msit mimajik aq uksitqamu ma' kisiamsala'tasitnuk. Ta'n tla'tasitew kepmitew ta'n telo'lti'tij, ta'n telmimajulti'tij aq ta'n telkanie'wulti'tij mimajuinu'k ta'n wetmeyujik.
- Ukjo'ten keknu'ipkijianko'tekemkewey ten ta'n etlie'wasik nukli'ley wasokwoteskewey;
- Siaw klulaten mimajuinu'k ta'n telipkijiusko'tmk pemsutekemk aq lukowaqan poqjiluwatmik; aq
- Siawiankapteten aq kwilten msit piley pemlukwasik, kina'masuti'l, L'nueye'l Saqawe'l Kina'masuti'l, aq mimajuinu'k uknepukwite'taqannmual aq telietawa'ti'tij.

NWMO pewala'tiji msit ta'nik ketu piamikji'tu'tij kisi ankaptmnew ta'n kisa'tuek, etekl ta'n mimajuinu'k telaknutma'tiek, wi'katiknn ta'n kisa'tasikl nt-website-minaq: www.nwmo.ca.

Kisna msnitesnen:
Nuclear Waste Management Organization
49 Jackes Avenue
Toronto, Ontario
Canada M4T 1E2

Eltaqte'kemk: 416.934.9814
Ma' talawtinuk knek wetaqte'kemk: 1.866.249.6966